

Vragen bij de gelezen boeken van de Digitale Leesgroep *Paustovski en Tijdgenoten*

16 december 2020:

Boek: *Zwarte Zee* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Welk stuk(je) tekst vind je het meest Paustovskiaans? Vind je dat ook het mooiste stuk, of is dat een ander stuk. En welk stuk is dat?
2. In de verhaallijn van Gart, de ik-figuur, e.a. personen 'weeft' Paustovski diverse andere verhalen zoals: enkele over oceanografie, over de revolutie, over archeologie, over geschiedenis, over zeelui en zeehelden....
Zie jij nog andere thema's en/of achterliggende thema's in dit boek? Zo ja, welke?
3. Wat vind je van de opbouw van het boek?
4. Paustovski schrijft ook over mensen, want 'alles is betekenisloos zonder hen' (zegt hij ongeveer). Welk mens/welke mensen heeft hij volgens jou het best beschreven?
5. Heb je moeten (glim)lachen om het boek? Waar?
6. De Sovjet-Unie van 1935 komt een aantal keren ter sprake in grotere/kleinere, positievere/negatievere (bij)zinnen. Waar heb je dat opgemerkt?
7. Paustovski is een landschap beschrijver. Welke landschappen zag jij het best voor je?
8. Op pag. 126 verhaalt de schrijver over de vele talentvolle mensen die ooit bij de Morjak werkten. Weten jullie, als 'Ruslandkenners' iets van hen?
9. Op pag. 153 heeft de schrijver het over grote Russische schrijvers, die op de Krim zijn geweest. Kennen jullie hun 'Krim-werk'? Voorbeelden misschien?
10. Het boek gaat over Grin, letterlijk in hoofdstuk 21, maar misschien staat Gart ook wel voor Grin? Grin stond als schrijver niet in aanzien in de Sovjet-Unie, eerder het omgekeerde. Paustovski heeft hem en zijn talent altijd verdedigd. Kan het zijn dat Gart ook voor Grin staat? Staat Gart ook deels voor Paustovski?
11. Kennen jullie werk van Grin?
12. Wat vind je zo mooi Paustovskiaans aan dit boek?

3 februari 2021:

Boek: *Onrustige jeugd* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Het boek is autobiografisch. Naast een tocht door zijn leven, is er tussen de regels, ook het een en ander aan levenswijsheid en -visie te lezen. Bijvoorbeeld op pag. 8, waar hij Giljarov citeert 'De mens moet zin en inhoud aan het leven geven en trachten het te verrijken'. Kun je nog andere passages in het boek vinden, die je op dat gebied aanspreken?
2. Een detailvraag: Waar wordt expliciet verwezen naar de onrustige jeugd, waar het boek mogelijk haar titel aan ontleent?
3. Paustovski weet de nodige humor in zijn verhalen te leggen. Zijn er passages die je aan het lachen brachten?
4. In het boek komen 'en passant' de nodige beroemde, ook buitenlandse, schrijvers voor. Denk aan 'de kwikzilverachtige Boelgakov' (pag. 8) of Victor Hugo (pag. 70). Over welke kun je iets vertellen?

5. De schrijver Tsjechov heeft boeken geschonken aan de bibliotheek in zijn geboorteplaats Taganrog (zie pag. 249). Ken je een van de schrijvers (Potapenko, Sjtsjeglov, Ertel, Ismailov, Barantsevitsj, Moeisel)? Kun je daar iets over vertellen?
6. Zijn er passages die je ontroerd hebben in het boek? Zo ja, welke?
7. Aanzetten tot de Russische revolutie komen her en der aan bod. Zijn er passages die je in dit kader interessant vindt?
8. Op pag. 218 komt de havenstad Tsjoefoet-Kale aan bod. Kun je hier iets meer over vertellen?

31 maart 2021:

Boek: *De Romantici* van Konstantin Paustovski.

Paustovski begint aan het boek *De Romantici* als hij 20 jaar is en schrijft het tussen 1916 en 1923. Pas in 1935 wordt het boek uitgegeven. In de tussenliggende jaren werkt hij aan de tekst. Het resultaat is een roman in drie delen, waarvan het laatste deel een verslag is van zijn leven, in de Eerste Wereldoorlog, in dienst van de 'Unie van Steden'.

De rode draad in het boek is de liefde voor twee vrouwen, die elk een zeer verschillend karakter hebben.

Vragen:

1. Het boek is een jeugdboek, hij wil zijn belevenissen absoluut vastleggen. Hij werkt daarna nog jaren aan de tekst. Heb je aanwijzingen kunnen vinden in deze roman dat dit boek een jeugdwerk is? En zijn er aanwijzingen dat er later toevoegingen zijn gedaan?
2. Dit boek en *Het verhaal van een leven* zijn autobiografisch en in de Ik-vorm geschreven, net als *De Zwarte Zee*. Vind je dat de opzet van dit boek verschilt van de delen van *Het verhaal van een leven* en *De Zwarte Zee*?
3. Vind je *De Romantici* een aanvulling op *Onrustige jeugd*?
4. Waarom is de monoloog van Oskar in *Oude Oskar* belangrijk?
5. De titel van het boek is *De Romantici*. Vind je titel en inhoud overeenkomstig? Aan wat in het boek ontleent Paustovski deze titel?
6. Deel 3 *Grauwe Oorlogsdagen* gaat over de belevenissen van Maksimov tijdens de Eerste Wereldoorlog aan het front. Paustovski beschrijft het minder expliciet in *Onrustige jeugd*. Is deze periode bepalend voor de rest van Paustovski's leven en schrijverschap?
7. Wat zegt Maksimov er zelf over in het boek? Wat is zijn boodschap? Welke houding vind je dat Maksimov aanneemt t.o.v. de oorlog en de naderende revolutie?
8. Maksimov houdt van twee vrouwen. Zij zijn ieder op hun eigen manier belangrijk voor hem. Wat is hun rol in zijn leven en zijn schrijverschap?
9. In de eerste twee delen van het boek worden heel wat schrijvers en dichters genoemd. De meeste zijn symbolist. Een stroming die rond de eeuwwisseling erg in de mode was. Wat voor soort schrijver vind je, dat Paustovski is? Kun je hem aan een stroming koppelen? Zo ja, welke?
10. Wat vind je de mooiste, ontroerendste of belangrijkste passages in dit boek? En heb je het met even veel plezier gelezen als de twee andere boeken, die we hebben besproken?

12 mei 2021:

Boek: *De sprong naar het Zuiden* van van Konstantin Paustovski..

Vragen:

1. Wat vind je het onderscheidende van dit boek van Paustovski ten opzichte van de boeken die we tot nu toe hebben gelezen (*De Zwarte Zee*, *Onrustige jeugd* en *De Romantici*)?
2. Kun je voortbordurend op het hierboven ter sprake gebrachte onderscheidende van *De sprong naar het Zuiden* ook overeenkomsten tussen de boeken aangeven? En aan de hand hiervan het boek plaatsen in een (wellicht vermeende) ontwikkelingslijn binnen de persoonsvorming en het schrijverschap (boeken) van Paustovski?
3. De laatste zin van het boek luidt: 'Maar ja, wat doe je eraan als je niet zonder fantasieën kunt?' Hoe kun je deze laatste uitspraak van Paustovski linken aan de door ons tot nu toe gelezen boeken van Paustovski (*De Zwarte Zee*, *Onrustige jeugd* en *De Romantici*) en de persoon van Paustovski zoals we die tot nu toe hebben leren kennen?
4. In verband met het boek *De Romantici* wordt melding gemaakt van symbolisten als onderdeel van het modernisme/de avant-garde. Kom je het modernisme/de avant-garde in enige vorm ook in *De sprong naar het Zuiden* tegen? Zo ja hoe en waar? Bestaat hier een link met de Georgische republiek van 1918-1921?
5. Wat heeft je in *De sprong naar het Zuiden* het meest ontroert?
6. Waar moet je in *De sprong naar het Zuiden* tegen het meeste om lachen?

7 juli 2021:

Boek: *De muziek van de herfst (I)* van Konstantin Paustovski.

Verhalen: *Een paar losse gedachten t/m Het stof van de Farsistaanse aarde*. Vragen:

1. In het voorwoord heeft Paustovski een mooie verhandeling over romantiek en exotisme, dat een vorige keer ook aan de orde was. Wat vinden jullie hiervan. Het woord sentimenteel valt niet, is het toch ook te associëren met romantisch?
2. De eerste 2 verhalen zijn uit 1912 en 1913. Het zijn dus vroege, jeugdverhalen. Waaraan zie je dat (weer/anders)? Ook in relatie met de verhalen erna?
3. Het derde (titel) verhaal is *De muziek van de herfst*. Welke muziek hoor je? Waarom is het de titel van dit boek? (Misschien kunnen we dat pas zeggen als we hele boek hebben gelezen?).
4. In het verhaal *Op de vlucht* wordt een architect ten tonele gevoerd (die, dit terzijde, een leuke analyse heeft over kleuren waar en passant ook Nederland in voorkomt, pag. 71/72). Deze architect zegt tegen de vrouw uit Kronstadt één en ander over 'lijden' (halverwege pag. 80). Op pag. 87 komt dat lijden naar de schrijver/de ik-persoon terug. Welke betekenis of boodschap lezen jullie hierin?
5. In een paar van deze verhalen, ook in het vorige boek, is er veel eenzaamheid, somberheid, twijfel aan zichzelf, wroeging..., ook veel ongezond zijn. Veel lijden dus! Hij lijkt ook wel 'te genieten' van de ijlkoortsen (gevoelvolle dromen). Halverwege pag. 86 schrijft hij daar ook iets over. Hoe duiden jullie dit?
6. Vind je iets 'anders' in deze verhalen dan bijv. in *De Zwarte Zee*, *De Romantici* of de *Verhalen van een leven*, die we hebben gelezen?

7. Mij valt op, dat hij een aantal interessant literaire stijlfiguren gebruikt, die hij in boven genoemde boeken niet of minder gebruikt. In deze verhalen en ook in boven genoemde boeken gebruikt hij de raamvertelling: 'het verhaal in het verhaal'. In dit boek is hij vrijer, vind ik, in zijn vergelijkingen, metaforen, bijna allegorieën en fabels en 'personifieert' hij. Bijv. in de vergelijkingen waarin hij de koortsaanval voelt als een spichtige Engelsman... (pag. 65) en die vergelijking verloopt dan naar het Engelse speelgoed en de speelgoedmaker... Dit gebeurt nog een aantal keer. Ook over de hond en de slang (pag. 92/93). Voorbeeld van personifiëren: '...de nacht. Die klemt zijn zachte poten om mijn hoofd... (halverwege pag. 95).
Hoe zie je dat? Heb je nog meer interessante literaire stijlfiguren opgemerkt?
8. Ook in deze verhalen speelt de liefde een rol. Er zijn 3 speciale vrouwen: Natasha, de Kronstadt vrouw en de vrouw in het verhaal *Het stof van de Farsistaanse aarde*. Zijn zij verschillende vrouwen, verschillende liefdes? Welke thema's spelen een rol m.b.t. de vrouwen en m.b.t. de ik-figuur? Zijn er lijnen te trekken met vorige boeken?
9. Nog ge(glim)lacht om en/of ontroert door de verhalen?

30 augustus 2021:

Boek: *Verre jaren* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Het boek, dat centraal staat in onze leesclub, is *Verre jaren* van Paustovski. Persoonlijk vind ik het tot nu toe een van zijn beste, zo niet het beste, boek dat ik gelezen heb. De man moet wel een fenomenaal geheugen hebben, of goede aantekeningen hebben gemaakt, om in 1946 zo'n boek te kunnen publiceren. Uiteraard kan het ook deels 'autofictie' zijn. Wat vinden jullie van het boek?
2. Schrijvers staan in Rusland in hoog aanzien. Kun je uit de tekst de voorbeelden halen waar dat uit blijkt?
3. Paustovski weet de nodige humor in zijn verhalen te leggen. Zijn er passages die je aan het lachen maakten?
4. Op pag. 112 verwijst Paustovski naar een humanist, Mikloecho-Maklai. Hij krijgt hier ook een levensles geleerd, die eigenlijk aansluit bij waar we het in eerdere bijeenkomsten, over de persoon van Paustovski, over gehad hebben. Welke levensles wordt hier bedoeld?
5. In het boek komen 'en passant' de nodige (minder) beroemde, ook buitenlandse, schrijvers voor. Bijvoorbeeld op pag. 273 de dichter Brjoesov; pag. 155 Lermontov, pag. 289 Emile Verhaeren. Over welke van deze schrijvers kun je iets vertellen?
6. Paustovski houdt in het boek de lezer bij de les. Hij vertelt over zijn leven vroeger, niet over het nu. Hij is dat kind niet meer, hij is een verteller uit de toekomst van dat kind. Dat laat hem toe om af en toe al eens vooruit te blikken naar wat nog komen gaat, om al even te vergelijken met of te verwijzen naar gebeurtenissen uit zijn latere leven. Kun je voorbeelden uit het boek aanwijzen waarbij Paustovski 'al eens vooruit te blikte naar wat nog komen gaat, om dat al even te vergelijken met of te verwijzen naar gebeurtenissen uit zijn latere leven'?
7. Zijn er passages die je ontroerd hebben in het boek? Zo ja, welke?
8. Kun je overeenkomsten en/of verschillen noemen met de andere boeken die we tot nu toe gelezen hebben?
9. Op de achterflap van het boek staat: '... in een wereld die het leven van geboorte tot dood schreef in het alfabet van de tsaar en zijn absolute, alom in Rusland geldende geloof en systeem'. Zijn er passages te vinden in het boek waaruit dit blijkt?

3 november 2021:

Boek: *De muziek van de herfst* (2) van Konstantin Paustovski.

Verhalen: *De Mestsjora* t/m *De besneeuwde vlakte*.

Vragen:

1. De verhalen die we gelezen hebben, zijn geschreven tussen 1924 en 1937. Is de ontwikkeling als schrijver merkbaar in deze verhalen t.o.v. de eerder geschreven verhalen tussen 1912 en 1924?
2. Hebben we in de verhalen tot nu toe al een aanwijzing waarom de vertaler de titel van deze bundel *De muziek van de herfst* heeft meegegeven?
3. Welke thema's komen we in deze verhalen tegen die we ook in de andere boeken en verhalen, tot nu toe besproken, zijn tegengekomen?
4. Er zijn korte, ultrakorte en lange verhalen in dit deel van *De muziek van de herfst*. Zie je overeenkomsten in de ultrakorte verhalen?
5. Op het Eerste Congres van Sovjet Schrijvers in 1934 zijn de criteria voor het socialistisch realisme aangenomen. Al in 1932 werden ze door de Partij bij decreet bekendgemaakt. Paustovski heeft niet zoveel problemen ondervonden van de Sovjet censor als veel van zijn schrijvende tijdgenoten. Hij zou zich gevoegd hebben naar de vorm van het socialistisch realisme in de literatuur. Op uitnodiging van Gorki heeft Paustovski een reis naar Karelië gemaakt. Ook andere schrijvers zijn uitgenodigd. Het doel is de grootse werken van de Sovjet-Unie te beschrijven, zoals het werk aan het Witte Zee kanaal. Frank Westerman heeft m.n. Paustovski gevolgd op zijn Karelië-reis in het boek *Ingenieurs van de ziel*. Paustovski heeft het verhaal *Het lot van Charles de Lonceville* geschreven, na grondig onderzoek in Petrozavodsk en Moermansk (zie *Goudzand* pag. 276 e.v.)
Hoe past dit verhaal in het socialistisch realisme van de jaren 30? In welke verhalen komen we dit ook tegen? Hoe passen zijn natuurbeschrijvingen (romanticus) daarin?
6. We hebben deze verhalen gelezen, omdat ze geschreven zijn in de periode van het vorige boek, dat we gelezen hebben, n.l. het boek *De sprong naar het zuiden*. Vind je deze verhalen een aanvulling, voegen ze iets toe of heb je nooit meer gedacht aan *De sprong naar het zuiden* bij het lezen van deze verhalen?

12 januari 2022:

Boek: *Begin van een onbekend tijdperk* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Paustovski zegt, dat hij erg verlegen is, wat niet handig lijkt voor een journalist. Toch legt hij, ook in het boek *Begin van een onbekend tijdperk*, allerlei contacten met aparte figuren, waar hij dan weer mooie verhalen over kan vertellen. Kun je hier een aantal voorbeelden van geven?
2. Paustovski vertelt het verhaal in het boek *Begin van een onbekend tijdperk* vanuit zichzelf als jongeman en op hetzelfde moment lijkt het, of Paustovski dat liever niet had gedaan. Of dat hij niet wil, dat wij hem kunnen leren kennen. Kun je hier voorbeelden van geven?
3. In aansluiting op de vorige vraag kan het volgende worden gesteld en gevraagd. Het boek *Begin van een onbekend tijdperk* is met name een opeenvolging van gebeurtenissen. Daarbij focust Paustovski vooral op dingen, die in zijn ogen historisch relevant zijn en niet zozeer op zijn persoonlijk leven. Kun je voorbeelden uit het boek aanhalen die deze stelling onderschrijven?

4. Met betrekking tot het eerste deel van de verhalenbundel *De muziek van de herfst* hadden we een vraag met betrekking tot voorbeelden van personificatie. Personificatie is een vorm van beeldspraak. Andere vormen van beeldspraak zijn onder andere de homerische vergelijking en de metafoor. Kunnen jullie in *Begin van een onbekend tijdperk* voorbeelden van personificatie, metafoor en homerische vergelijking herkennen?
5. Niettemin staat er ook in het boek *Begin van een onbekend tijdperk* weer een aantal prachtige, ontroerende passages. Kun je hier voorbeelden van geven? Wat vindt je prachtig, ontroerend aan die passages?
6. De natuur en de literatuur krijgen in het boek *Begin van een onbekend tijdperk* minder aandacht dan in de eerdere boeken, die we hebben gelezen. Paustovski, in de ik-persoon, worstelt soms ook met de vraag of dit zoeken naar schoonheid wel op z'n plek is tijdens de grote gebeurtenissen, die zijn volk doormaakt. Kun je plaatsen in het boek aangeven waar dit speelt? Waardoor wordt de waarde van schoonheid in dit boek (toch) hooggehouden?
7. Kun je twee boeken van andere auteurs noemen, die een link hebben met het boek *Begin van een onbekend tijdperk*? En hoe kun je deze boeken dan plaatsen ten opzichte van het boek van Paustovski? Met andere woorden hoe wordt de samenhang/link ingevuld en wat is (eventueel) het verschil?

3 maart 2022:

Boek: *De tijd van de grote verwachtingen* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Als je in een paar zinnen zegt waar het boek *De tijd van de grote verwachtingen* over gaat, hoe luiden die zinnen dan? En/of welke 'lijnen' zie je in het boek? Welke grote verwachtingen waren er?
2. Paustovski beschrijft (mensen in) Odessa 'waar nog maar de 1ste revolutie plaatsvindt' als hij daar in 1920 verblijft. Terwijl het voor veel Russen, ook voor Paustovski, al het 3de jaar van de revolutie is. Kun je daar meer over zeggen? Bepaalt dat enigszins de houding van de Odessieten (volgens Paustovski)? Hoe?
3. Op één of andere manier vind ik dit deel van *Verhaal van een leven* een beetje anders dan de andere delen die we gelezen hebben. Vinden jullie dat ook of juist niet?
4. Ontwikkelt Paustovski zich als schrijver in de periode, die hij beschrijft? Heb je dat gelezen, of denk je dat zelf?
5. Wat of welke situaties, omstandigheden, contacten en ervaringen vormen Paustovski in deze tijd, denk je?
6. Odessa had een literair klimaat en er waren ook veel dichters (op internet staat een mooie foto). In het boek lijkt Paustovski daar niet bij betrokken. Zelfs dat er een zekere afstand is. In 'Goudzand' krijg je de indruk, dat hij daar wel beetje bij betrokken is. Hoe kijk je naar hem in deze?
7. Kun je enkele stukken benoemen/voorlezen, die jij erg mooi vindt? Waarom? Paustovski gaat 'vakantie houden' bij de Kovalovski toren. Waar stond deze toren nabij Odessa? Op internet wel oude ansichten gevonden, maar niet de plaats waar deze toren stond. Weten jullie waar Fontan ligt of lag?

8. In deze 'vakantie' krijgt hij het meisje Kira te logeren/verzorgen (dochtertje van vriend Reginin). Ze verblijven samen enkele weken (?) in de eenzaamheid van strand en de zee. Ze moeten veel moeite doen om aan eten te komen..... In 1947 komt hij Kira en haar vader weer tegen op een conferentie, ze praten kort en zij gaat haar man halen om die voor te stellen aan Paustovski. Maar voor zij terugkomt, vertrekt Paustovski. Waarom is dat, denk je?
9. Zeer regelmatig komen er schrijvers, dichters en een componist voorbij in het boek; als actoren (Ilf, Babel) of over hun belang (Chopin, Blok, Koeprin), maar ook en passant. Weet je iets over bovengenoemden en over Botkin, Kirsanov, Lochvitskaja, Katajev, Narboet.
10. Paustovski leefde in Odessa in die tijd met zijn eerste vrouw (zie *Goudzand*). In dit boek komt een andere vrouw/vriendin voor. We hebben het eerder gehad over Paustovski's feiten en fictie, verdichting en scene verplaatsingen (wel meegemaakt maar in andere situatie/tijd...). Kun je analyseren waarom hij zijn vrouw in dit boek weg laat?
11. Hoe denkt Paustovski over het, net beginnende, Sovjetsysteem? Waar lees je dat?

3 maart 2022:

Boek: **Boek der omzwervingen** van van Konstantin Paustovski..

Vragen:

1. *Boek der omzwervingen* begint met een citaat van Marina Tsvetajeva 'Te zeer weegt de herinnering op mijn schouders. Zelfs in het paradijs zal ik het aardse nog bewenen' Hoe interpreteer je dit citaat en kun je gedeeltes uit *Boek der omzwervingen* aangeven die als illustratie hiervan dienen?
2. Met welk ander boek of verhaal van Paustovski dat we hebben gelezen, zie je de meeste overeenkomsten? Kun je dit verder toelichten met specifieke tekstgedeeltes, samenvattingen en interpretaties, etc.?
3. Op welke vlakken verschilt *Boek der omzwervingen* met de andere delen uit *Verhaal van een leven*? Kun je dit toelichten?
4. Om nog even de lessen van Babel uit *De tijd der grote verwachtingen* levendig te houden. Kun je *Boek der omzwervingen* tegen het licht houden van deze lessen van Babel? Zo ja, kun je hier concrete voorbeelden van geven? Kun je de lessen van Babel ook herkennen in andere delen uit *Verhaal van een leven* of in zijn verhalen? Kun je dit toelichten?
5. Wat vind je het indrukwekkendste gedeelte of onderwerp van *Boek der omzwervingen*? En waarom vind je dit indrukwekkend, bijvoorbeeld door de manier van woordelijke weergave, door het historische belang, door het emotionele gehalte etc.?
6. Het ergste van alles vindt Paustovski 'de verloederings van de taal', die snel en meedogenloos om zich heen grijpt, 'als een besmettelijke ziekte'. Paustovski's weerzin tegen de gelijkschakeling en verminking van de taal heeft er volgens hemzelf grotendeels toe bijgedragen dat hij schrijver 'in de ware zin van het woord' is geworden, iemand die altijd streeft naar een zuivere, precieze uitdrukking in dienst van de waarheid. Houdt Paustovski zich in *Boek der omzwervingen* hier ook altijd aan? Kun je dit toelichten?
7. Waarin verschilt Paustovski's weergave van Lenin en Stalin? Kun je in je toelichting ook het aspect 'taalgebruik' (vorige vraag) betrekken?

8. De verhaallijn met betrekking tot Paustovski's naaste familie wordt in het *Boek der omzwervingen* afgesloten. Hoe ziet die verhaallijn van zijn naaste familie in de opeenvolgende boeken van *Verhaal van een leven* eruit?
9. Welke rol spelen de 'bespriornik' in het *Boek der omzwervingen*? Kun je dit toelichten?
10. Wat is de houding van Paustovski in het *Boek der omzwervingen* ten opzichte van zijn medeschrijvers? En waarom? Kun je dit toelichten aan de hand van de tekst?
11. In het algemeen blijft Paustovski afstandelijk ten opzichte van het Sovjetsysteem. Op een aantal plekken laat hij die afstandelijkheid toch varen. Kun je hier voorbeelden in het *Boek der omzwervingen* van geven?

7 september 2022:

Boek: *De gouden roos* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Paustovski heeft dit boek geschreven in de tijd dat hij docent schrijven en literatuur was aan het Gorki Instituut. Vind je dit boek een handleiding voor beginnende schrijvers, of een verklaring van Paustovski's zijn eigen werk en werkmethode?
2. 'De Gouden Roos' is het transmutatiesymbool van universeel zijn, waardoor de mens de scheppingskracht kan leren hanteren om de wordingskracht in de geest te helpen bevorderen. In de Rooms Katholieke Kerk van nu wordt het als de pauselijke eer uitgereikt aan bedevaartplaatsen. Daarvoor, sinds 1096, werd het uitgereikt aan belangrijke (vorstelijke) personen. De roos verwijst naar Christus, het goud naar de verrijzenis. Symbool voor de Goddelijke eenheid van Vader en Zoon. In de Russisch Orthodoxe kerk staat de roos, in de iconografie, symbool voor de stamboom van Rusland. In het titelverhaal wordt de 'Gouden Roos' gemaakt van goudstof. De 'Gouden Roos' moet het leven van de hele wereld beter maken. Welke relatie kun je leggen met het 'goudstof' en de al eerder gedane uitspraak van Paustovski m.b.t. het materiaal waar hij mee werkt en kunnen we enige symboolwaarde van 'een Gouden Roos' van toepassing verklaren op het werk van Paustovski?
3. Welke rol spelen fictie en de realiteit in het werk van Paustovski, welk belang hecht hij eraan en hoe moeten ze zich tot elkaar verhouden? Is fictie het juiste woord of kunnen we beter van verbeelding of fantasie spreken?
4. Wat vindt Paustovski als schrijver belangrijke elementen m.b.t de taal en waarom? In welke hoofdstukken/verhalen in dit boek vinden we dat terug?
5. Paustovski schrijft in het verhaal *Opschrift op een zwerfsteen* over Multatuli en Vincent van Gogh en hij vindt beiden belangrijk. Niet alleen Paustovski dacht er zo over. Al in 1925 is werk van Multatuli in het Russisch vertaald en schreef Paustovski een verhaal over Multatuli: *De Koningin van Holland*.
Waarom zijn Multatuli en van Gogh helden in de Sovjet-Unie in die tijd?
Welke verband legt Paustovski tussen het citaat van Saltykov-Sjtsjedrin, het verhaal *Opschrift op de zwerfkei*, Multatuli en van Gogh?
6. Paustovski noemt een aantal eigenschappen en of voorwaarden om (een goede) schrijver te zijn of te worden. Hij noemt ze in dit boek expliciet, maar in de delen van *Verhaal van een leven* zijn we deze ook wel tegengekomen. Wat is voor jou de eigenschap of voorwaarde die het meest 'Paustovski is'?
7. Paustovski werkt zonder een duidelijk schema, zoals sommige andere schrijvers wel doen. Hij erkent, dat zijn verhalen zonder 'sturing' van de schrijver ontstaan. Hij geeft daar voorbeelden van. Heb je die kunnen vinden?

8. In dit boek zijn we verhalen en personen tegengekomen, die we ook in de andere boeken hebben gezien. Welke zijn dat en vind je de essentie van de verschillende verhalen, die vanuit hetzelfde basismateriaal zijn gemaakt, anders?
9. Paustovski vindt het absoluut belangrijk voor een schrijver om kennis te hebben van de andere kunsten, zoals bijvoorbeeld schilderkunst. Waarom zijn die zo belangrijk voor een schrijver, wat leert een schrijver ervan? Welke van de lessen uit de andere kunsten hebben de meeste invloed op zijn werk gehad, denk je?
10. Paustovski gelooft niet in het bijhouden van een minutieus dagboek. Zijn memoires zijn daar een goed voorbeeld van. Hij schrijft verhalen, die het tijdsbeeld weergeven waarin hij leeft. Vind je, dat dit boek ook in stijl en opbouw binnen de reeks van zijn memoires past? Of is dit meer een testament van een schrijversleven? Of toch een handleiding? (Zie vraag 1).
11. Dit boek is samengesteld uit verschillende componenten, zoals herinneringen, bekentenissen, beschouwingen over creativiteit en taalkunde, natuurbeschrijvingen, ontstaansgeschiedenissen van verhalen en portretten van schrijvers. Toch is het een geheel. Hoe komt dat, denk je? Wat bindt al die componenten samen?
12. Paustovski uit scherpe kritiek op de Sovjet-Unie m.b.t kunst. Tegelijkertijd zegt hij ook op pag. 280 iets, dat zo uit de communistische propaganda kan komen. Hoe moeten we dat duiden?
13. Wat is de grootste uitdaging voor de vertaler van het werk van Paustovski?
14. Heeft het lezen van Paustovski je als lezer beïnvloed? Heeft dit boek bijgedragen aan: hoe te lezen, de schrijver te begrijpen, de natuur (lucht, licht, kleur en wind) anders te bekijken of te waarderen?

25 oktober 2022:

Boek: *De muziek van de Herfst* (3) van Konstantin Paustovski.

Verhalen: *De Mestsjora* t/m *De besneeuwde vlakte*.

Vragen:

1. Verwijzingen naar een aantal verhalen uit dit gedeelte van de bundel *De muziek van de herfst* komen aan bod in het vorige boek dat we hebben gelezen, te weten *De gouden roos*. Kun je hier drie voorbeelden van geven? Welke rol hebben de gedeeltes uit *De gouden roos* ten aanzien van de genoemde verhalen uit de bundel?
2. Kun je het verhaal *De oude kok* door de ogen van een schilder en/of een musicus kunnen bezien? Zo ja, hoe dan de analyse qua schilderen en kleur en/of muziek en klanken eruitzien?
3. Welke stijlfiguren (metafoor, personificatie, epitheton, hyperbool, homerische vergelijking) kun je in *De Mestsjora* herkennen? Kun je hier voorbeelden van geven? Als je dit vergelijkt met de andere werken van Paustovski wat is dan je conclusie?
4. Wat kun je zeggen over de verteller (karakter etc.) van *De Mestsjora* en wat is de lijn van de gebeurtenissen?
5. In *De Mestsjora* (1983) schrijft Sophie Ollivier: 'Het contact met de kunstwerken (van Levitan) helpt hem (Paustovski) intensiever de charme van dit land te ondergaan, deze streek waar hij zich Rus voelt en tot in zijn diepste innerlijk. Al zijn eerdere werken waren een voorbereiding op *De streek van de Mestsjora* (pag. 22). In hoeverre ben je het eens met deze opmerking? Kun je dit toelichten aan de hand van de tot en met nu gelezen werken?

6. De elementen 'muziek' en 'herfst' zijn in de verhalen van dit gedeelte uit de bundel nadrukkelijk aanwezig. Met welke gevoelsuiting komen ze volgens jou het beste allebei overeen? Kun je dit toelichten aan de hand van de gelezen verhalen?
7. Als je het verhaal *Het telegram* leest en dit legt naast de verfilming (*Телеграмма* - YouTube), vind je dan dat de film recht doet aan het verhaal? Zo ja/nee, waarom? Kun je dat verder toelichten?
8. Het verhaal *Sneeuw* is ook opgenomen in het boek *Goudzand*. Waarom zou dat zijn gedaan? Kun je dat verder toelichten?
9. Welk verhaal uit dit gedeelte uit de bundel *De muziek van de herfst* spreekt je het meeste aan, of heeft je het meeste geraakt? Kun je dit verder toelichten waarom?

18 december 2022:

Boek: *Kara Bogaz* van Konstantin Paustovski.

Vragen:

1. Als je het boek in enkele zinnen moet samenvatten, waar gaat dit boek dan over? Wat zijn belangrijke verhaal lijnen? Is het een eenheid? Is er een clou? Is het een roman?
2. Hoe kijk je tegen de vorm aan waarin dit boek is gegoten? Wat valt je op aan stijl/literaire vormen, beeldspraak, taal? Kun je voorbeelden noemen? Hoe kijkt Paustovski zelf aan tegen de vorm van dit boek? (Er zijn veel personages, die soms weer terugkeren (daarop).
3. In *Geschiedenis van een roman* schrijft Paustovski hoe *De baai van Kara Bogaz* tot stand kwam... Het is echter ook een opdracht van Gorki. Is het boek 'gekleurd' door die opdracht? Kun je daar e.v. voorbeelden van geven? Of zie je ook voorbeelden van het omgekeerde, zoals kritiek op de Sovjet-Unie?
4. Hoe verwerkt Paustovski zijn ervaringen met het klimaat en de natuur op deze reis in dit boek?
5. Staan er in het boek typische Paustovski stukken?
6. Heeft Paustovski een visie op Turkmenistan, op de cultuur en de volken die daar wonen, denk je?
7. Heeft Paustovski dit boek met plezier geschreven? Heeft *Kara Bogaz* sporen achter gelaten in het leven en/of schrijven van Paustovski? Zijn daar voorbeelden van te geven? Welke stukken vind je interessanter of minder interessant?
8. Is Paustovski aan de Baai van Kara Bogaz geweest? Paustovski vraagt van schrijvers dat zij streven naar de waarheid, dat zij vanuit het hart moeten schrijven en moeten houden van de natuur en de aarde. Houdt hij zichzelf aan deze norm in dit boek?
9. Er komen veel personages in het boek voor. Wie vind jij speciaal en waarom? Zijn we sommige personages al in andere boeken tegengekomen? Hoe zie je Bekmet? En hoe zie je Koeper die de 'vakantieganger' wordt genoemd (ook door Paustovski)?
10. Zitten er voor jou ongerijmdheden of onduidelijkheden in het boek? Wat wordt er bedoeld met 'de zilveren keel'? Waar blijft het zoontje van de weduwe Natsjar?
11. Als je de film hebt gezien, wat vind je dan opvallend in relatie met het boek? Wat vind je überhaupt van de film?

17 februari 2023:

Boek: *De muziek van de Herfst* (4) van Konstantin Paustovski.

Verhalen: *Wilde rozen* t/m *De vuurproef*.

Vragen:

1. In welke zin is *De mand met sparappels* fictie en in welke zin is het een waargebeurd verhaal?
2. Berust de kern van het verhaal *De blokhut in het bos* met betrekking tot Richter op waarheid? Kun je dit onderbouwen?
3. Kun je meer vertellen over de schilder en het schilderij, die in de verhalen *De sluimerende jongen* en *Geografische notities* worden genoemd?
4. Kun je uit het verhaal *Geografische notities* aanwijzingen afleiden, wat het standpunt van Paustovski is en het aanzien van de Rooms Katholieke Kerk? Kun je dit onderbouwen?
5. Vind je *De oude boswachter heeft gelijk* een actueel verhaal? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet? Zegt het iets over hoe Paustovski de natuur en natuurbehoud dacht?
6. Bij de bespreking van het boek *Kara Bogaz* kwam ter sprake, dat er in het boek *Kara Bogaz* lijnen en cirkels in denken en schrijven te vinden zijn, dus eigenlijk in het werk (boek, verhaal) zitten. Kun je dit ook herkennen in het verhaal *De blokhut in het bos*? En zo ja, hoe ziet dat eruit?
7. Ook uit deze verhalen spreekt weer heel erg de liefde van Paustovski voor de Russische natuur. Kun je hiervan vier voorbeelden geven uit de gelezen verhalen?
8. Muziek en theater komende in deze verhalen vaak voor. Kun je vier plekken aangeven in deze verhalen waarin deze onderwerpen een rol spelen? En wat de betekenis is?
9. Tsjechov speelt een grote rol in het werk en de verhalen van Paustovski. Op welke plekken in deze verhalen (twee voorbeelden) kom je hem tegen?
10. Kun je de titel van het laatste verhaal *De vuurproef* verklaren, met onderbouwing?
11. Wat vind je het mooiste en/of beste verhaal uit dit gedeelte van de bundel en waarom?

4 april 2023:

Boek: *Herinneringen* van Nadezjda Teffi.

Vragen:

1. Teffi beschrijft een periode die ook Paustovski beschrijft in het boek *Begin van een onbekend tijdperk*. Welke overeenkomsten en verschillen kun je noemen tussen de *Herinneringen* van Teffi en dit boek van Paustovski m.b.t. de revolutie en de burgeroorlog. Welk boek is het meest persoonlijk?
2. Kun je in dit boek passages noemen, die duidelijk maken hoe Teffi over de bolsjewieken denkt?
3. Teffi maakt ook gebruik van een verhaal in een verhaal om iets duidelijk te maken (net als Paustovski). Heb je daar een of meerdere voorbeelden van?
4. Welke rol speelt de zee in dit boek en wat is de houding van Teffi t.o.v. de zee? Op pag. 166 vertelt ze iets over een school vissen. Is dat een metafoor of gewoon een gedachte?
5. Teffi laat ons kennismaken met joodse mensen waar onder anderen haar impresario, een joodse man uit Odessa. Hoe wordt er over joodse mensen gedacht in dit boek?

6. Teffi en Paustovski werkten beiden voor een of meerdere kranten of krantjes. Zij hebben een verschillende schrijfstijl en de achtergrond. Van waaruit Teffi schrijft, is anders dan van waaruit Paustovski schrijft. Wat merken we daarvan in hun manier van schrijven en/of taalgebruik?
7. Paustovski wordt vaak een romanticus genoemd. Zou je een etiket op de stijl van Teffi kunnen plakken op basis van dit boek?
8. Kun je voorbeelden van mystiek in dit boek vinden en zo ja, benoemen?
9. Paustovski gebruikt vaak alle elementen van het weer om een situatie of gemoedstoestand van een personage te ondersteunen of te accentueren. Doet Teffi dit ook en zo ja, kun je daar voorbeelden van noemen?
10. Kleding komt vaak terug in de verhalen van Teffi. Welke rol speelt kleding, of hoe gebruikt Teffi kleding in haar verhalen?
11. De focus van Teffi ligt vooral op de lotgenoten uit de sociale laag waar zij in Sint-Petersburg en Moskou deel van uitmaakt. Hoe verhoudt zij zich tot haar lotgenoten?
12. Welk hoofdstuk of verhaal maakt de meeste indruk op je en om welk verhaal moet je lachen?
13. Het afscheid van Rusland valt Teffi zwaar. Paustovski heeft ergens geschreven: zonder Rusland kan ik niet leven. Zou dat voor Teffi ook zo voelen?

23 april 2023:

Boek: *Roman zonder leugens* van Anatoli Mariëngof.

Vragen:

1. *Roman zonder leugens* gaat over de vriendschap tussen Mariëngof en de dichter Jesenin. Kom je Jesenin ook tegen in *Verhaal van een leven* van Paustovski of wellicht in een ander werk van Paustovski? Waar en in welke vorm (citaat, beschrijving etc.)?
2. Met welk deel van *Verhaal van een leven* of wellicht een ander werk van Paustovski komt, naar jouw mening, *Roman zonder leugens* het meest overeen? En waarom?
3. Kun je de titel van het boek (*Roman zonder leugens*) verklaren?
4. Mariëngof geeft beschrijvingen van Jesenin, maar doet ook uitspraken over Jesenin en beide aspecten samen geven een beeld van Jesenin. Kun je dit beeld van Jesenin schetsen aan de hand van een aantal beschrijvingen en uitspraken van Mariëngof?
5. Kun je een korte omschrijving geven van de literaire stroming 'Imaginisme'? Wat staat in deze stroming of beweging op de eerste plaats en heeft de hoogste waarheid?
6. Is de roman van Mariëngof zelf ook imaginistisch te noemen en waarom?
7. Wat denkt en zegt Jesenin over het lot van Rusland?
8. Welk gedeelte of welke gedeeltes van *Roman zonder leugens* vind je het meest ontroerend en waarom?

26 juli 2023:

Boek: *Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen* van Anatoli Mariëngof.

Vragen:

1. Is *Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen* qua opbouw een imaginistisch boek? Kun je dit onderbouwen?
2. Aan Meyerhold en Stanisavski komen in dit boek ook voor. Meyerhold wordt Satan genoemd. Wat wordt hiermee bedoeld?
3. Wordt in *Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen* meer verteld over het ontstaan van het Imaginisme? Zo ja, wat wordt er dan over verteld?

4. Op pag. 134 wordt een voordracht van Meyerhold beschreven. Kun je het onderwerp van de voordracht verder toelichten? Welke rol speelt De Slap?
5. In een aantal bronnen wordt gesuggereerd dat Vasili Ivanovitsj Katsjalov model heeft gestaan voor het personage van Korovjev uit *De Meester en Margarita* van Boelgakov. Waaruit kun je dat afleiden?
6. Ook in *Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen* staan verwijzingen naar *De Zwarte man* van Jesenin. Waar kun je die verwijzingen vinden? Wat wordt er op die plekken over *De Zwarte man* gezegd?
7. Staan in *Mijn eeuw, mijn vrienden en vriendinnen* ook verwijzingen naar *Roman zonder leugens*? Zo ja, waar en wat is de functie van die verwijzingen?
8. Op pag. 268 staat: 'En allebei moeten we lachen alsof we Zosjsjenko lezen'. Wat wordt hiermee bedoeld? Kun je dit verder toelichten?
9. Op pag. 335 staat dat Sjersjenevitsj gestorven is in Barnaol. Hij was in Barnaol, omdat hij daarheen was geëvacueerd samen met het Kamertheater. Zie je hier een link met Paustovski?
10. Hoe wordt Sjersjevitsj ook wel genoemd en waarom?

6 oktober 2023:

Boek: *De Cynici* van Anatoli Mariëngof.

Vragen:

1. De dichter Joseph Brodsky noemde dit boek een van de beste romans van de twintigste eeuw vanwege de cinematografische opbouw. De vertaler vindt het een gruwelijk, bitter, scherp en naakt boek. De recensent van de 'Groene Amsterdammer' vindt het een boek met een sobere, koele vorm. Wat vind jij van dit boek?
2. Het beeld en niets dan het beeld. Is dit boek een imagistisch boek net als de andere twee boeken? Zijn er verschillen en overeenkomsten?
3. Wat is de functie van de hoofdstukken met feitelijke mededelingen t.o.v. de verhalende hoofdstukken?
4. Vladimir is een historicus. Hij vertelt steeds weer verhalen uit de geschiedenis van Rusland. Hij irriteert daar o.a. Sergei mee. Wat is de functie van die verhalen in het boek?
5. Welke functie heeft hoofdstuk 13 (pag. 136) in het boek?
6. Wat is volgens jou het eigenlijke thema van het boek?
7. Wat gebeurt er eigenlijk in hoofdstuk 47 op pag. 44, zonder dat het expliciet genoemd wordt?
8. Wie zijn de cynici en kun je dat onderbouwen?
9. Mariëngof gebruikt personen uit zijn eigen leven in dit boek als model voor zijn personages. Hij noemt ook personen uit zijn leven (tijdgenoten) bij naam in dit boek. Heb je dat terug kunnen vinden?
10. Het boek mocht niet verschijnen in de Sovjet-Unie in 1928, maar pas in 1988, omdat het een 'anti-maatschappelijk verschijnsel op het gebied van de literatuur' zou zijn. Mariëngof was het er niet mee eens en vond zelf, dat hij de hoofdpersonen meedogenloos ontmaskerd had (zie p172). Ben je het met Mariëngof eens of niet?
11. Achter in het boek zijn de manifesten opgenomen. Het eerste manifest is van 1919, het laatste (8 punten) is van 1924. Zie je een ontwikkeling in de ideeën? Ze gaan tekeer tegen met name de futuristen en zijn zelf geïnspireerd door Marinetti, die algemeen beschouwd wordt als de grondlegger van het futurisme. Kun je dat verklaren?

12. De vertaler zegt, dat Mariëngof een meester is van de verhelderende anekdote. Ook bij Paustovski en Teffi hebben we vaak verhalende anekdotes gezien. Hebben deze anekdotes bij alle drie de schrijvers dezelfde functie?
13. Paustovski heeft niet veel op met de Futuristen, Imaginisten, Serapionbroeders en Passeïsten (stromingen die van invloed waren op Mariëngof). Hoe zou dat komen?

6 december 2023:

Boek: *Tsjevengoer* van Andrej Platonov.

Vragen:

1. Welke 2 grote thema's behandelt Platonov in dit verhaal?
2. Hoe ontwikkelt de revolutie zich in het verhaal?
Wat is de mening van Sasja hierover? Verandert deze? Zo ja/nee waarom?
3. Mening van Platonov over de revolutie:
Welke mening heeft hij? Waar blijkt dit uit?
Welke autobiografische elementen zijn er in het verhaal?
4. Visie op het leven en de godsdienst:
In een recensie schrijft Willem G. Weststeijn dat Platonov in *Tsjevengoer* het communisme bijna gelijkstelt aan godsdienst. Waar baseert hij dit op? Wat is jouw mening hierover? Waar blijkt dit uit?
Platonov was sterk beïnvloed door de filosoof Fjodorov, die schreef over een zich ontwikkelend kosmologisch bewustzijn. Waar en hoe komt dit terug in het boek?
De zon! Wat is de rol en de plaats van de zon in *Tsjevengoer*?
Hoe beschrijft Platonov de verhouding tussen machines en de natuur?
Wat is zijn houding t.o.v. de dood?
5. Het conflict tussen de eeuwige ziel en het materialistisch idealisme: hoe speelt dit zich af in het denken van Dvanov? En hoe wordt dit naar het communisme vertaald?
Wat is de opvatting van Dvanov over het begrippen 'tijd' en 'geschiedenis'?
6. Welk beeld schetst Platonov van de tijd van deze beginjaren? Positief of negatief?
Hoe beschrijft Platonov het leven in Moskou? Wat wil hij hiermee zeggen?
7. En tot slot: de stijl.
Wat een prachtige zinnen gebruikt Platonov! Een voorbeeld:
Zachar Palytsj ging naar buiten en bleef even staan in het vocht van de warme regen, die zong van een vredig leven en de uitgestrektheid van de langdurige aarde. Strelend omhelsd door de kalme regen stonden donkere bomen breeduit te dutten, ze voelden zich zo fijn dat ze bezwijmt en zonder een zuchtje wind hun takken bewogen. Heb je zelf ook een voorbeeld dat de stijl van Platonov weergeeft?

7 februari 2024:

Boek: *Dzjan* van Andrej Platonov.

Vragen:

1. Waarom zou de Engelse versie van deze roman van Platonov de titel *Soul* dragen?
2. Op de achterflap van een Engelstalige uitgave uit 2003 van *Soul* staat: 'In this story about being in possession of your own life, Platonov weaves together Zoroastrian myth, Sufism, Communism and Freud.....' Kun je deze uitspraak aan de hand van (gedeeltes uit) de roman kunnen toelichten?

3. In *Dzjan* komen muziek en muziekinstrumenten op meerdere plaatsen aan de orde. Kun je hier een aantal voorbeelden van geven? Wat is de houding van Platonov met betrekking tot volksmuziek in deze roman? Kun je dit verder toelichten?
4. Op welke manier maakt Frank Westerman in *Ingenieurs van de ziel* een vergelijking tussen Platonov (*Dzjan*) en Paustovski (*De baai van Kara Bogaz*) en op welke manier geeft hij een toelichting bij de roman van Platonov?
5. Kun je aspecten van socialistisch realisme in *Dzjan* aangeven en aspecten die hiermee conflicteren?
6. Vind je, dat *Dzjan* surrealistische elementen bevat? Zo ja, waar kom je die tegen in de taal en/of in wat er wordt beschreven?
7. Kun je een vergelijking maken tussen *Tsjevengoer* en *Dzjan*? Ook voor wat betreft het perspectief van de verteller en de verhaallijn (bijvoorbeeld doorlopend, patchwork etc.)?
8. Welke passage uit *Dzjan* heeft de meeste indruk op je gemaakt en in welke zin (grappig, ontroerend, filosofisch etc.)?

19 maart 2024:

Boek: Pak aan, nageslacht! van Anatoli Mariëngof.

Vragen:

1. In zijn artikel “NOT BACK TO PUSHKIN, BUT FORWARDS AWAY FROM HIM’: ON THE RUSSIANNES OF RUSSIAN IMAGINISM’ schrijft Tomi Huttunen in 2014: ‘In 1921 Esenin and Mariëngof lived together in Moscow and wrote a joint declaration that was left unpublished and thus relatively unknown for the history of literature: ‘Once again we suggest the meaning of the form, which in itself is the beautiful content and organic expression of the artist <...> After emerging from the motherland of its language without artificial irrigation of the Westernizing attempts <...> We reject categorically the formal achievements of the West, and not only do we resist its hegemony, we also prepare a massive attack on the old culture of Europe. Therefore, our first enemies in the motherland are homemade Verlaine’s (Brjoesov, Bely, Blok and others), Marinetti’s (Khlebnikov, Kruchenykh, Mayakovsky), Verhaerens (proletarian poets — their name is legion). We are the violent beginners of the Russian poetic independence. Only through us is Russian art reaching its age of awareness’ [Есенин, Мариенгоф 2013: 667–668].’ Kun je hier voorbeelden van deze vijandige houding terugvinden in het boek *Pak aan, nageslacht!* met betrekking tot de diverse genoemde schrijvers?
2. Kun je de titel van het boek *Pak aan, nageslacht!* verklaren?
3. Welk gedeelte of welke gedeeltes van *Pak aan, nageslacht!* vind je het meest ontroerend en waarom?
4. Er passeren nogal wat beroemde mensen de revue: Mandelstam, Bjeilji, Sjostakovitsj, Zosjsjenko. Kun je iets over een of enkele van deze mensen zeggen?
5. Wat is de functie van de hoofdstukken met feitelijke mededelingen t.o.v. de verhalende hoofdstukken?
6. Anatoli Mariëngof behoort tot de zogenaamde “Imaginisten’. Kun je dit in het boek terugvinden voor wat betreft de opbouw van het boek?
7. In het *Vraaggesprek met Mariëngof* heeft de vertaler een gesprek beschreven met het onsterfelijke ik van Mariëngof. Hoe past dit in het boek?

10 mei 2024:

Boek: *De Gelukkige Moskou* van Andrej Platonov.

Vragen:

1. In het nawoord van de uitgave van 1999 staat een citaat uit het rapport van Sjivarov (geheime politieke afdeling) over Platonov:
'Ze [de werken van Platonov] worden allemaal gekarakteriseerd door een satirische, in wezen contrarevolutionaire benadering van de fundamentele problemen van de socialistische opbouw.'
Platonov ontkent dit en vindt zelf, dat hij het communisme een warm hart toedraagt en dat de problemen van het systeem hier en nu en niet in de toekomst opgelost moeten worden.
Wat vind je van dit boek, beide meningen afwegend?
2. Zoals in sprookjes hebben situaties en personen vaak een symbolische rol. Wat is de allegorische rol van het meisje Moskou en de dingen die met haar gebeuren?
Wat is de betekenis van haar opmerking 'ik ben geen dochter [van de Revolutie], maar een wees'?
3. Wat zijn de belangrijke sociaal realistische onderwerpen en thema's in dit boek?
4. De vijf mannen 'De fakkeldrager' (Kramjagin), Bozjko, Sambikin, Sartorius en Muldbauer hebben allemaal op een bepaalde manier een relatie met het meisje Moskou. Zij vertegenwoordigen ieder een idee van het socialistisch realisme. Kun je dat terugvinden in de tekst?
5. Sartorius gaat zich bezighouden met de ontwikkeling van de weegschaal. Waarom is dat belangrijk in zijn ogen en vind je in zijn motief een kritische opmerking terug over de gebeurtenissen in die tijd?
6. Tweemaal wordt Loenatsjarski genoemd. Hij was Sovjet politicus, auteur en publicist. Bovendien was hij samen met Gorki en Bogdanov oprichter van de 'Beweging van de Godenbouwers'. Welke van hun denkbeelden kun je in dit boek terugvinden?
7. In de twee andere boeken van Platonov, die we hebben besproken, komen onderwerpen als de ziel, het geluk en de liefde voor.
Op wat voor manier spelen deze onderwerpen een rol in dit boek? En welke van deze thema's speelt een hoofdrol? Of zijn ze alle drie even belangrijk?
Op welke manier spelen de ziel, het geluk en de liefde een rol in *De Gelukkige Moskou* van Platonov?
8. In *Dzjan* speelt muziek een rol. Vinden we dit ook in *De Gelukkige Moskou* terug en kun je daar een voorbeeld van geven?
9. Stalin wordt door Platonov genoemd: 'Stalin houdt de wacht ... het leven strekt zich uit naar een verte van waar geen terugkeer mogelijk is'.
Wat moeten we denken van dit stukje, is het bedoeld als kritiek?
10. Wat zal de betekenis zijn van het aannemen van een andere identiteit (Ivan Stepanovitsj Groenjachin) door Sartorius.
11. Kun je één of meerdere gedeeltes noemen die voor jou bijzonder zijn?
12. *De Gelukkige Moskou* is een onvoltooide roman. Vind je de roman ook onvoltooid? Stoort het je en zou je willen weten hoe het verder gaat? Kun je zelf het niet geschreven einde van dit boek invullen nu we 3 boeken van Platonov gelezen hebben en we over zijn werk en zijn houding t.o.v. het communisme gelezen en gediscussieerd hebben?

19 juli 2024:

Boek: *De Rode Ruiterij* van Isaak Babel.

Vragen:

1. Wie of wat speelt de hoofdrol in dit boek?
Wat is het belangrijkste thema?
2. Babel beschrijft op twee manieren de natuur, welke?
3. In welke stijl is het boek geschreven? Welke voorbeelden van stijlfiguren, tegenstellingen en metaforen kom je tegen?
4. De schrijver is op verschillende manieren aanwezig, welke?
Is er een verband tussen deze manieren en de inhoud van het verhaal?
Wanneer spreekt hij zich expliciet uit? In welk verhaal bijvoorbeeld?
5. Hoe beschrijft Babel de Joden?
Hoe beschrijft hij zichzelf als Jood?
6. Arthur Langeveld spreekt van een 'ornamentale literatuur', wat bedoelt hij hiermee?
7. Babel beschrijft het communisme, het katholicisme en het Jodendom.
Vindt Babel nog ergens een moraal? Waar en bij wie?
Kiest hij een kant?
8. Er is een duidelijke opbouw in de verhalen. Welke is dat?

23 augustus 2024:

Boek: *De twaalf stoelen* van Ilja Ilf en Jevgeni Petrov.

Vragen:

1. Hoe wordt de relatie tussen de hoofdpersonages, Ostap Bender en Kisa Vorobyjaninov, ontwikkeld gedurende het verhaal? Wat zijn hun belangrijkste eigenschappen en hoe veranderen de personages naarmate het verhaal vordert?
2. Wat zijn enkele van de belangrijkste thema's, die in *De 12 stoelen* naar voren komen en hoe worden ze door de auteurs behandeld?
3. Op welke manieren wordt de Russische samenleving van de jaren 1920-1930 weerspiegeld in het verhaal? Hoe dragen deze sociale en historische achtergronden bij aan de humor en de plotontwikkeling?
4. Hoe gebruiken Ilf en Petrov satire en ironie om maatschappelijke kwesties aan de kaak te stellen en commentaar te leveren op de politieke en economische omstandigheden van hun tijd?
5. Wat is de rol van de 12 stoelen in het verhaal en welke symboliek dragen ze? Hoe evolueert de zoektocht naar deze stoelen gedurende het verhaal?
6. Op welke manieren vertegenwoordigen de bij-personages in het boek verschillende sociale klassen en culturele achtergronden? Hoe dragen ze bij aan de diversiteit en de humor van het verhaal?
7. Hoe wordt humor gebruikt als een middel om de spanning en de plotontwikkeling in het verhaal te versterken? Op welke manieren worden komische situaties gecreëerd en hoe dragen ze bij aan de algehele vertelstijl?
8. Wat is de rol van geld en hebzucht in het verhaal? Op welke manieren worden de hoofdpersonages gemotiveerd door materiële beloningen en hoe beïnvloedt dit hun gedrag en beslissingen?
9. In hoeverre wordt het verhaal beïnvloed door de reisromantraditie? Op welke manieren volgen Ostap en Kisa het klassieke reisavonturenpatroon en op welke manieren doorbreken ze deze conventies?

10. Wat is de impact geweest van *De 12 stoelen* op de Russische literatuur en cultuur sinds de publicatie? Hoe heeft het boek invloed gehad op latere generaties schrijvers en kunstenaars, zowel binnen Rusland als wereldwijd?
11. Welke linken kun je leggen tussen Paustovski, Babel en Ilf en Petrov? Wellicht specifiek met betrekking tot dit boek.
12. Kun je één of meerdere gedeeltes noemen die voor jou bijzonder zijn?
13. Zie je verschillen tussen het boek en de verfilming ervan? *The Twelve Chairs* | COMEDY | FULL MOVIE (youtube.com)

18 oktober 2024:

Boek: *Afscheid van Odessa* van Vladimir Zjbotiski.

Vragen:

1. Hoe beschrijft Zjbotinski de stad Odessa in de roman? Welke rol speelt de stad in het leven van de personages?
2. Wat is de betekenis van de titel *Afscheid van Odessa*? Hoe verwijst het naar de thema's en gebeurtenissen in het boek?
3. Hoe ontwikkelt het verhaal zich rondom de vijf Joodse families? Wat zijn de belangrijkste verschillen en overeenkomsten tussen deze families?
4. Welke rol spelen de niet-Joodse personages in de roman? Hoe beïnvloeden zij de levens van de Joodse personages?
5. Hoe worden de leden van de Milgrom-familie (de centrale familie in de roman) gekarakteriseerd? Wat zijn hun individuele uitdagingen en dromen?
6. In hoeverre slagen de personages erin om hun Joodse identiteit te behouden of te verliezen in een veranderende samenleving?
7. Welke rol speelt antisemitisme in het boek? Hoe reageren de personages op de vooroordelen en vijandigheid, die ze ervaren?
8. Hoe behandelt Zjbotinski het thema zionisme in de roman? Welke personages tonen interesse in het zionisme, en waarom?
9. Hoe worden thema's als liefde, verlies en vervreemding uitgebeeld in het verhaal?
10. Hoe weerspiegelt de roman de historische context van de Joodse gemeenschap in het Rusland van het begin van de 20e eeuw?
11. Welke invloeden van de Russische literatuur en cultuur zijn merkbaar in Zjbotinski's schrijfstijl en thematiek?
12. In hoeverre is het boek semi-autobiografisch? Welke parallellen kun je trekken tussen Zjbotinski's eigen leven en de gebeurtenissen in de roman?
13. Welke rol speelt humor in de roman? Hoe gebruikt Zjbotinski humor om bepaalde thema's of personages te belichten?
14. Hoe beïnvloedt de schrijfstijl van Zjbotinski het lezen van de roman? Welke literaire technieken gebruikt hij om de lezers bij het verhaal te betrekken?
15. Wat is de boodschap van het boek? Hoe interpreteer jij het centrale thema na het lezen van de roman?

6 december 2024:

Boek: *De moeder* van Maxim Gorki.

Vragen:

1. Wat is je algemene indruk van dit boek?
2. Hoe kreeg dit boek te maken met de censuur?
3. Waarom is het niet het meest succesvolle boek van Gorki?
4. Wanneer werd het boek belangrijk en waarom?
5. Zijn er autobiografische elementen in dit boek, zoals die ook in zijn andere boeken zijn?
6. Wat zijn de thema's in dit boek?
7. Sommige critici vinden dit boek meer in de stijl van het sociaal romanticisme dan sociaal realisme. Wat is jouw mening hierover?
8. De schrijver maakt gebruik van christelijke symboliek. Heb je daar voorbeelden van gevonden? Waarom heeft hij dat gedaan volgens jou?
9. De schrijver gebruikt soms ook de natuur en andere zaken om de sfeer aan te geven. Of als symbool voor wat er te gebeuren staat. Heb je daar voorbeelden van gevonden?
10. Wanneer (op welke dag) gaat de moeder zich echt inzetten voor 'De Beweging'? Welke symbolische betekenis heeft deze dag en welke symbolische handeling voert ze uit?
11. Op pag. 54 wordt een lied gezongen. Welk lied zal dat kunnen zijn? Past de beschrijving van dat lied bij de emotie van o.a. de moeder? Waar denkt de moeder aan?
12. Critici hebben gezegd, dat in dit boek de karakters niet ontwikkeld zijn. Behalve het karakter van de moeder. Ben je het daarmee eens of oneens? Kun je aangeven hoe de moeder zich ontwikkelt in de tijd?
13. Wanneer ontdekt de moeder zelf, dat ze veranderd is? Heeft dat moment ook een symbolische waarde in het boek?
14. De rechtszitting beleeft de moeder anders dan het publiek. De gedaagden vallen met woorden de rechters aan. Hoe is dit hoofdstuk op je overgekomen? Zie je parallellen met het heden in Rusland?
15. Wat is het verschil tussen de dromen van de arbeiders en die van de actievoerders/revolutionairen uit stad N? Waartoe zijn de revolutionairen bereid? Zie je ook hier parallellen met het heden?
16. Heeft dit boek, of een passage, indruk op je gemaakt?